

С Т А Н О В И Щ Е

от доц. д-р Мариела Петкова Тодорова-Колева,
преподавател във катедра „Педагогика”, Педагогически факултет на
Великотърновския университет
на дисертационен труд на тема
**„Развитие на меки умения в процеса на домашно образование:
сравнително международно изследване”**

име на дисертанта: Гергана Антонова Сакарски
научен ръководител: проф. дн Николай Попов
научна област: 1. Педагогически науки
професионално направление: 1.2. Педагогика
научна специалност: Сравнително образование
университет: „Св. Климент Охридски“
факултет и катедра: Факултет по науки за образованието и изкуството,
катедра „Социална педагогика и социално дело“

1. Съответствие на процедурата с действащата нормативна уредба

Представените от Гергана Антонова Сакарски материали, свързани със защита на дисертационния труд, са в съответствие с условията и реда, установени в Закона за висше образование, Закона за развитието на академичния състав в Република България и с Правилник за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в СУ „Св. Климент Охридски”. При запознаване с документите не намирам процедурни нарушения и несъответствия както в хода на обучението, така и при стартиране на процедурата по защита на дисертационния труд и присъждане на ОНС „доктор”.

2. Общо биографично представяне на кандидата (образование, квалификации, професионален опит и др.)

Гергана Антонова Сакарски е с впечатляващ управленски международен опит. Завършила е Френска Езикова Гимназия „Антоан дьо Сент Екзюпери“, Пловдив. Бакалавърска степен по *Икономика и мениджмънт* и магистърска – *Корпоративни стратегии и международно развитие*, придобита във Франция, Ница, университет „София-Антиполис“. Видно от автобиографията е, че г-жа Сакарски владее наред с майчиния още три езика – френски и английски, както и италиански, което позволява и провеждането на по-широкообхватно международно изследване.

В професионалната си кариера работи като учител, експерт, консултант, организатор на редица събития и семинари, ръководител на международни проекти, създател на програми за кариерно развитие на студенти, изучава и оценява основни меки умения на студенти от различни

националности, развива и организира семинар за студенти в Европа „Talent Identification and Career Development (TI&CD) Programme“, който отразява процеса на подбор за програмите за млади таланти на компании от листата на Fortune-100 и др.

Автобиографията ясно показва добрите умения на докторанта в сферата на мениджмънта, проектната, консултативната и обучителна дейност. Богатият международен опит и експертизата кореспондира и с изследователската дейност, насочена към меките умения и е добра основа за успешно финализиране на труда. Видно от приложената допълнителна справка е и активното ѝ участие в различни проектни дейности (три проекта на СУ „Св. Климент Охридски“) и научни форуми и събития на СУ „Св. Климент Охридски“ (10 участия в научни форуми и събития за периода март 2022 – юли 2024), както и споделянето на нейния професионален опит, в резултат на което получава и четири отличия в конкурсни процедури: *Студент на годината на СУ „Св. Климент Охридски“* (май 2023) и *2ро място в категорията „Докторант на годината“*, София, България (май 2023); *Финалист на международния финал на конкурса „Ma thèse en 180 secondes“*, Монреал, Канада (октомври 2022); *Победител с награда на публиката и първо място, присъдено от международно жури, в националния финал на конкурса „Ma thèse en 180 secondes“*, София, България (юни 2022).

Приложените данни са свидетелство за системност, последователност, устойчивост и стремеж за професионално и научно развитие.

3. Актуалност на проблематиката на дисертационния труд

Безспорно темата на дисертационния труд е актуална и значима за педагогическата и социалнопедагогическа теория и практика, поради няколко ключови аспекта: *липсата на научни публикации и изследвания, свързани с домашното образование в България; засилващия се интерес от страна на различни общности в страната към практикуването на домашно образование; домашното образование като алтернатива на конвенционалното образование и възможност за някои целеви групи в социалнопедагогически услуги, меките умения като ключови умения за успешната реализация в личен и професионален план на младите хора.*

4. Структура и съдържание на дисертационния труд

В структурно и съдържателно отношение трудът отговаря на изискванията за разработването на дисертационен труд. Съдържанието е разпределено в три глави, увод, изводи и заключение. В края на труда са приложени декларация за оригиналност, научни приноси на дисертационния труд, източници, публикации на автора, благодарности и приложения (общо 5).

Общият обем е 185 страници, от които 168 основен текст. Библиографската справка съдържа 136 литературни източника, от които 19

на кирилица и 117 на латиница (английски и френски език). В текста са интегрирани 45 фигури и 13 таблици.

Дисертацията се отличава с научен стил на изложение, яснота и четивност на текста, коректност при позоваването на различни литературни източници. Тя е логически подредена и добре структурирана. Основните понятия са дефинирани с очертаване на съдържанието, с което се използват в настоящата разработка.

Първа глава подробно представя отделните аспекти на домашното образование с различните терминологични уточнения, стилове и модели на приложение, нормативна рамка, подходи и интерпретации в различни страни – България, САЩ, Англия, Франция, Южна Африка Канада. Сравнителният анализ е съпроводен с таблично представяне на основните допирни точки в отделните страни по отделни показатели. Социалните и емоционалните аспекти на домашното образование са представени чрез анализ и на критични бележки по темата.

Втора глава е насочена към обосноваване на основните меки умения, които се явяват фокус на емпиричното изследване. На базата на съвременни международни изследвания в областта като „2021 LinkedIn Workplace Learning Report“, доклад на World Economic Forum „Future of Jobs Report 2023“, доклада на UNICEF „The 12 transferable skills“, така и на практически наблюдения в рамките на осемгодишната професионална практика на автора на дисертационния труд, са изведени 50 меки умения, разпределени в 10 групи, които служат и като система от критерии за реализиране на сравнителния анализ. Отделните групи са подробно описани с възможностите от дейности за тяхното развитие при домашнообразоващите се ученици. Вниманието заслужават множеството от примери в тази насока, които могат да послужат и за своеобразен ориентир на семействата, избрали пътя на домашното образование за своите деца. Оценката на трудностите пред изследването на меките умения при домашнообразованите лица показва и уменията на автора на труда да прогнозира, да проявява критичност върху изследователския процес, обективност и задълбоченост на изследователския процес.

Анализът на литературните източници, актуалните изследвания по въпроса, представен в първите две глави очертава и дискуссионния характер на изследователския проблем и доказва отново актуалността на темата. Той е свидетелство и за теоретичната готовност на дисертанта за разработване на представената тема.

В трета глава е представено международното сравнително изследване на меките умения при домашнообразовани лица от седем страни – България, Испания, Канада, Намибия, САЩ, Франция и Южна Африка. Включването на седем страни само по себе си е впечатляващо и заслужава положителна оценка. Сравнителният анализ търси и представя различни корелационни връзки като възпитателен стил, образователен подход, географски и

териториални характеристики, което подчертава изследователските умения на г-жа Сакарски и стремежът ѝ за всеобхватност на изследователските резултати. Самите резултати са представени чрез количествен и качествен анализ, следвайки хронологията на изследователската дейност. Те са онагледени посредством фигури и таблици, което улеснява тяхното възприемане.

Направените изводи се основават от една страна на теоретичния анализ на литературните източници и от друга – на направеното емпирично изследване. Препоръките в края на текста очертават и нови перспективи пред автора.

5. Научнотеоретични и практико-приложни приноси

На базата на проведеното теоретико-емпирично проучване са изведени и основните приноси моменти, формулирани в седем точки, които напълно приемам.

С особено внимание подчертавам и връзката между образователните и социалните дейности, възможностите на домашното образование в социалните услуги (най-вече тези, които са насочени към специфични целеви групи), обучението на социални работници за припознаването на домашното образование като форма на образование, за което поздравявам дисертанта.

6. Автореферат

Представеният автореферат е в обем от 37 страници и съответства на структурата и съдържанието на дисертацията.

7. Публикации по темата на дисертацията (съдържание и изпълнение на наукометричните изисквания)

Приложеният списък с публикации съдържа пет публикации, които в тематично и съдържателно отношение отговарят на темата на изследването и надхвърлят изисквания минимум. Три от публикациите са на английски език в източник, индексирани във вторични база данни като EBSCO, ERIC, и DOAJ (Directory of Open Access Journals). Справката за наукометрични показатели отговаря на изискванията за придобиването на ОНС „доктор“.

Участието на г-жа Сакарски в различни семинари и конференции, позволява популяризирането на резултатите от проведеното теоретико-емпирично изследване.

8. Лични впечатления

Запознаването ми с г-жа Сакарски е на базата на материалите, които са предоставени по настоящата процедура. Но ми се иска да отбележа тясната връзка между професионалните умения и бекграунд на дисертанта и дисертационния труд, активността ѝ по време на обучението, което е основание и за качеството на материала.

9. Бележки, препоръки и въпроси

Няма бележки към дисертанта, но би ми представлявало интерес, г-жа Сакарски да сподели, според нея, наред с изведената препоръка за

„създаването на кредитна система за валидиране на знанията и уменията на домашнообразованите лица в България“ (с. 167), необходими ли са и други форми за мониторинг от страна на обществени служби и институции и ако да – какви, върху домашнообразоващите се деца и младежи?

10. Заключение

Представеният дисертационен труд на тема **„Развитие на меки умения в процеса на домашно образование: сравнително международно изследване“** се отличава с научен стил на изложението. Той е добре структуриран, като отделните части са логически свързани и взаимнообуславящи се. Трудът е доказателство за ангажираността на дисертанта с изследваната проблематика, както и за уменията за провеждане на задълбочени научни изследвания и ясна визия при конструирането и реализирането на дизайн на педагогическо изследване с открояване на основните приносни моменти. Всичко това ми дава основание да заявя своята **положителна оценка** и предлагам на уважаемото научно жури да бъде присъдена образователната и научна степен „доктор“ на Гергана Антонова Сакарски в област на висшето образование 1. Педагогически науки, професионално направление: 1.2. Педагогика (Сравнително образование).

10.01.2025 г.

**Изготвил:.....
(доц. д-р Мариела Тодорова-Колева)**